

ה י
הפרד
המש
הדף
יר
ההל
רמב
זריח
שקי
סוף

הצנפה

ב"ה, יום ראשון כ' בניסן תשנ"ג (11.4.1993) • שנה נ"ו • גליון 16192 • המחיר: 4.40 ש"ח, כולל מע"מ

נפטר הגרי"ד סולובייצ'יק הלווייתו היום בבוסטון – עיר מגוריו

לדמותו

מגדולי האחרונים

עם הסתלקותו של הגאון הרי"ד הלוי סולובייצ'יק, הלך לעולמו אחד האחרונים, בין גדולי ראשי הישיבות מהדור הקודם, איש ההלכה וההוראה על פי מורשת אבותיו הגדולים מגזע ר' חיים מבריסק זצ"ל. יחיד ומיוחד היה בדרך הלימוד ובהקניית תורה לרבבות תלמידיו שהסתופפו בצילו, כדי ללמוד תורה מפיו.

בהוראתו היטיב למוג בין הישן והחדש, תוך קפידה שלא לסטות משורשים עתיקי יומין. עם זאת ידע, בדרך הייחודית לו, להסביר את המקשר והמפריד בין יטיפותו של יפת ואהלי שם. ובהתאם גם הרגיש את שליחותו של היהודי בעולם המודרני כדי שיידע להתמודד כראוי עם הבעיות העולות על הסדר בעידן המודרני.

בדרשותיו בכלל ובדרשות התשובה שלו בפרט, אותן נהג להשמיע בין כסה לעשור, ריתק קהל אלפים. ככל אחת מהן היטיב לשלב בין הלכה, אגדה ופיוטי תפילה שהפכו למקשה אחת בהצגת מהות התשובה והייחוד היהודי כעם סגולה מכל העמים.

היה "מתנגד" לפי השקפתו, אך גם קרוב לחסידות. מצא נתיבים, כדי לגשר בין שתי תפיסות העולם שלעיתים מופיעות כמנוגדות זו לזו. לפני כעשר שנים אף השתתף בהתוועדות חסידית של הב"ד לציון יום הולדתו השמונים של הארמו"ר. באותה הורמנות נתן ביטוי למקשר ולמאחד בין "מתנגדים" לחסידים.

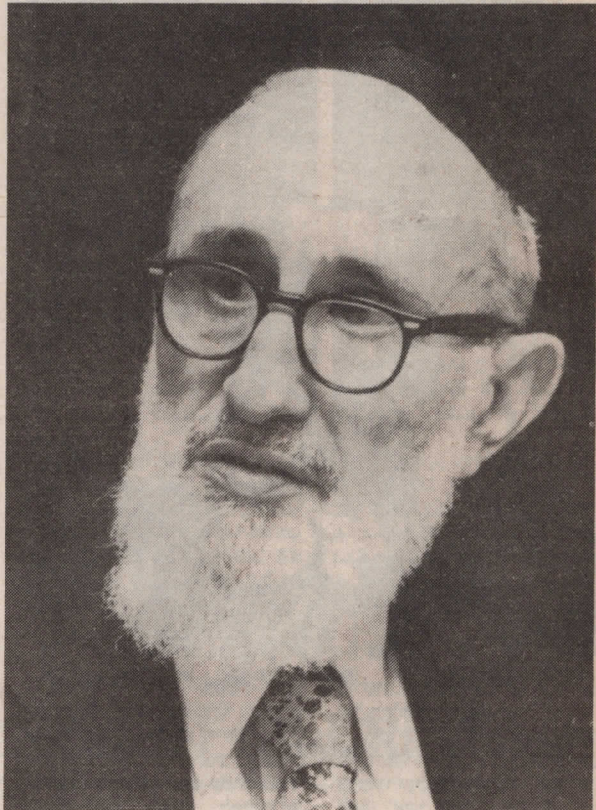
שמו הלך לפניו בעולם היהודי, רביס'רבים מאוד נהגו להטות אוזן "מה אומר הרב..." בענייני הלכה כבענייני חברה.

הגרי"ד סולובייצ'יק הקפיד מאוד שלא לעסוק בפסיקה הלכתית. יחד עם זאת נהג לברר הלכות עם הפונים אליו בכלל ובמיוחד עם ראשי הסתדרות הרבנים שהיה נכחינת מורה דרך שלהם בכל, בעסקי הלכה כבעסקי ציבור.

רבים נהגו לפנות אליו, כמו לארמו"ר, כדי להיוועץ עמו בענייני הכלל והפרט. הקפיד להשיב בסבר פנים לשואלים, גם אם לא תמיד הסכים להביע דעתו החרד'שממעית כשאלות שהובאו לפניו.

נאמן לדרך נמנע מלהתערב בוויכוחים פוליטיים שהעסיקו את הציבור, אם זה בענייני מדינת ישראל ואם זה בנושאים אחרים. יחד עם זאת קבע דעה נחרצת נגד שיתוף פעולה בין אורתודוקסים לבין זרמים אחרים ביהדות. גם התנגד במלוא התקיפות להשתתפות יהודים בכלל ורבנים בפרט בריאלוג עם הכנסיה הנוצרית. הרגש היה שאין ליהודים מה לחפש בארמונות של הנוצרים שרועים בשנאתם לעם ישראל.

היה לו יחס מיוחד למדינת ישראל. עם תקומתה פרסם את מסתו "קול דרוי דופק", בה תיאר בצורה מיוחדת את שלבי גאולתם של

הגאון מרן הרב יוסף דב הלוי סולובייצ'יק, ראש ישיבת ר' יצחק אלהן במסגרת הישיבה אוניברסיטה בניו יורק, נשיא הכבוד של הסתדרות הרבנים בארה"ב ונשיא הכבוד של תנועת המזרחי העולמי נפטר אור ליום ששי, לאחר מחלה ממושכת. הלווייתו תתקיים היום, יום ראשון, ערב שביעי של פסח בבוסטון, עיר מגוריו.

פטירתו של הגרי"ד סולובייצ'יק השרתה אבל כבד בעולם התורה והיהדות השורשית, בהיותו לא רק ראש ישיבה שהקים פטירתו של הגרי"ד האשכנזי הראשי של ישראל, אך סירב לקבל משרה זו. השתתף בכנסים ובוועידות של

ישראל. אולם לא היה מאורש עם הנעשה במדינה, בשל מגמות החילון שנתגלו בה. המדינה - הקפיד להודיש - אינה מרבית ללכי, אם היא מנותקת מהמורשת היהודית. רצה לראות במדינת ישראל מדינה יהודית הקובעת את סדרי ואורחות החיים שלה, מתוך דבקות בתורת ישראל ובמוסר נביאי האמת והצדק. אף נתן ביטוי לכך במסותיו, בדרשותיו ובשיחות הרבות שניהל עם ראשי המדינה והרבנים שנהגו לבקר בביתו ובישיבה.

עם הסתלקותו ככה האור שהאיר ממרחקים לא רק על קהילות ישראל בכל, אלא גם על מדינת ישראל. הוא נשא עיניו אליה מתוך תפילה ותקווה, כי תהיה זאת מדינה יהודית שרוח היהדות מפעמת בה והיא חלק בלתי נפרד ממנה. משנתו תוסיף להיות מורת דרך לרבים - רבים מאוד. ושמו הגדול ינון לעד.

מ' א'

ד"ר בורג: נפל ענק במלכות הרוח

נפל ענק בממלכת הרוח. נגדם אילן רב שורשים ורב ענפים של בריסק, ברלין, בוסטון, ניו יורק, בונה גשר בין יהודי מזרח ומערב עמוד התווך בישיבה יוניברסיטי בהסתדרות הרבנים ונשיא המזרחי והפועל המזרחי.

הוא טבע דפוס מחשבה חדשים גישר וקשר תורת ר' חיים מאסקולת בריסק עם המדע המודרני. הגותו וציליות מחשבתו תאמו את שיטת הרמב"ם. מחשבתו הייתה דתית לאומית כחטיבה אחת ובוהו הוא ביסס את ההכרה גם ביסודות הקיום של האומה וגם בדרכי המשך של האומה.

כימים קשים אחרי מלחמת העולם השניה בהיוודע עומק הטרגדיה של השואה הוא נטע ביהדות ארה"ב את עץ הדעת ועץ החיים. הוא העביר לתלמידיו ולמעיצייו הרבים את תחושת הערכות ביהדות ובהארותו את יפעת מסורת ישראל חישל תקוות ישראל ותקומת ישראל.

גדולתו הייתה מורגשת לא רק ביהדות ארה"ב אלא בכל הרבדים של האומה.

ח"כ המר: מגדולי הדור בתורה וברבנות

מנהיג המפד"ל, ח"כ זבולון המר, פירסם במוצ"ש הודעת אבל עם פטירתו של הגאון הרב יוסף רב סולובייצ'יק זצ"ל.

ח"כ המר אומר: "הלך מאיתנו מנהיג רוחני ומורה דרך בשיעור קומה אדיר. הרב סולובייצ'יק זצ"ל היה גאון ישראל, איש אמונה, הלכה ומעשה, גאון התורה וההלכה. בהנהגתו, בהשפעתו ובחינוכו ניצלה יהדות ארה"ב מהתבוללות.

"הרב יוסף רב סולובייצ'יק היה מגדולי הדור בתורה וברבנות, בהגותו ובעיון, בהנהגתו ובחינוך, אישיות נערצה שעל תורתו, דרכו והדרתו חונכו והינכרו רבים מאד ממנהיגי הרבנים, הרוחניים, התורניים והקהילתיים וכן רבים רבים 'בעלי בתים' בעלי השקפת עולם והתנהגות תורנית יהודית רצינית ומסורה."

ח"כ זבולון המר הביע תקווה שיעשה מאמץ להשלים את הרפסת כל ההקלטות, ההרצאות ודברי הגותו של הרב סולובייצ'יק, אשר טרם ראו אור.

הרב הראשי הגרי"מ לאו: שר וגדול נפל בישראל

"בעומרו שנים רבות כראש ההנהגה הרוחנית של יהדות ארה"ב, הקים דורות של רבנים וראשי ישיבות ותרם תרומה מכרעת לכלימת נגע ההתבוללות באמריקה, ובנית יסודות לחיי תורה ויהדות בעולם כולו.

"עם פטירתו אנד מנהיג. חבל על דאכרין ולא משתכחין" - אומר הרב לאו.

השתתף בכנסים ובוועדות של תנועת המזרחי בארה"ב בהם השמיע דברים על דמותו וייחודה של מדינת ישראל כמדינת היהודים והיהדות.

הגרי"ד סולובייצ'יק הרביץ תורה רבים כמשך למעלה משבעים שנה והוא קנה לו שם עולם בארץ ישראל ובכל תפוצות ישראל.

שיעוריו המעמיקים בהלכה, הגיונותיו במחשבת היהדות הפכו לשם דבר בציבוריות היהודית וכן בקרב תיאולוגים רבים שאינם נמנים עם בני ברית הם עוררו התעניינות מיוחדת.

את משנתו הפיץ הרב סולובייצ'יק תחילה כמעין תורה שבעל-פה, באמצעות שיעוריו והרצאותיו בפני קהל רב של תלמידי חכמים, תלמידי ישיבות והציבור הרחב, שנהרו בהמוניהם לשמוע את דבריו. רק בשלב מאוחר יותר החל לפרסם את משנתו גם בכתב, כעברית ובאנגלית, ונתן את הסכמתו להוצאתם לאור של חלק מהדברים שהשמיע בשיעוריו הפומביים.

בשנים האחרונות פירסמה המחלקה לחינוך ולתרבות תורניים בגולה של ההסתדרות הציונית העולמית חמישה ספרים שבהם כונסו רבים משיעוריו של הרב שהוקלטו ע"י תלמידיו על גבי קלטות, ודברים שפורסמו בעבר בקצרים ובכתבי עת שונים: שיעורים אחרים, בייחוד על התשובה, על חגי ישראל ועל פרשיות השבוע, ראו אור ב"הצפה", לפני שקובצו בספרים. גם לפני כשבוע בגליון ערב פסח נתפרסמו דברי ההגות של הגרי"ד סולובייצ'יק על "השבת והמועדות".

הגרי"ד סולובייצ'יק היה בעיני רבים הדמות התורנית הדומיננטית בורם המרכזי של היהדות האורתודוקסית בארה"ב זה עשרות בשנים. דור, ואף שני דורות של תלמידי חכמים, ובתוכם אלפי רבנים ומחנכים המשמשים בקודש בארה"ב וברחבי תבל, התחנכו על ברכיו וממשיכים להפיץ את תורתו רבים. שיעוריו המפורסמים בהלכה משכו אליהם - עד לפני שנים לא רבות - אלפי תלמידים שהיו מקשיבים קשב רב לחידושי התורה המבריקים שיצאו מפי רבם וששימשו להם מקור השראה וחוויה רוחנית עמוקה.

הניח אחריו בן - ד"ר חיים סולובייצ'יק ושתי בנות, אחת נשואה לפרופ' טברסקי בבוסטון והשניה להרב ד"ר ליכטנשטיין, ראש ישיבת אלון שבות.

בחינתו לא רק ראשי ישיבה שוקים דורות של תלמידי חכמים אלא גם מורה דרך לרבים בהבנת שורשי היהדות ושליחותו של האדם היהודי עלי אדמות.

הגרי"ד סולובייצ'יק שבראש חדש אדר ציון את יום הולדתו התשעים הלך לעולמו בשיבה טובה, אם כי מחלתו המתמשכת פגעה בכוח יצירתו, בהיותו רתוק למיטתו. אולם משנתו הוסיפה להאיר את דרכם של רבים לא רק מקרב חוג תלמידיו, אלא גם רבים אחרים באלפיהם ראו בו מורה דרך במשנת היהדות לאור ההלכה שהוא טבע בסגנונו המיוחד והייחודי לו.

הגרי"ד סולובייצ'יק נולד ב' בשבט תרס"ג (27.2.1903) בעיר פרוז'אן שבפולין, צאצא למשפחת רבנים מפורסמת ממוצא ליטאי. סבו, שהתפרסם בשם ר' חיים בריסקר, חידש בישיבת וולוז'ין שיטת לימוד מקורית של התלמוד, שיטה הנלמדת עד ימינו. מורו הראשון והיעיקרי של יוסף רב היה אביו, ר' משה סולובייצ'יק, רב בהסלוביץ שברוסיה הלבנה. הוא היקנה לבנו את ראשית ידיעותיו בתורה, בתלמוד ובייחוד במשנה תורה של הרמב"ם. מצעירותו הורגל יוסף רב בדרך לימוד קפדנית, מיוסדת על חיפוש הגדרות מדויקות, שיטת קלסיפיקציה דקדוקנית ורוח בקיאותית. רק לאחר שהגיע הודות לעיסוקו המתמיד בהלכה, לדרך מחשבה מבוססת ומעמיקה, החל ללמוד לימודים כלליים, בהדרכת מורים פרטים. בהיותו בן 22 התחיל את לימודיו באוניברסיטת ברלין. תחילה עסק במתמטיקה ובפיסיקה, אח"כ בעיקר בפילוסופיה, תורת ההיגיון, מטפיסיקה ואפיסטמולוגיה. בשנת 1931 זכה בתואר דוקטור ובאותה השנה נשא לאשה את טוביה לויט. משנת 1932 חי בבוסטון שבארה"ב, כרבה ומנהיגה הרוחני של הקהילה האורתודוקסית שם. ב'1941 ירש את מקומו של אביו כראש המחלקה לתלמוד בישיבת ר' יצחק אלחנן בניו יורק שבמסגרת הישיבה אוניברסיטה, שבה הוא גם שימש כמרצה בפילוסופיה יהודית. במהרה הפך למנהיג הרוחני של רבים מאוד מבין הרבנים האורתודוקסיים הצעירים בארה"ב, אשר רבים מהם היו תלמידיו. ב'1952 נבחר ליו"ר המועצה לענייני הלכה של הסתדרות הרבנים האורתודוקסיים בארה"ב. הודה עם תנועת המזרחי ומשמש כנשיא הכבוד שלה בארה"ב מאז 1946. לאחר מותו

שר וגדול נפל בישראל - כך אמר הרב הראשי לישראל הגרי"מ לאו עם היוודע דבר מותו של הרב סולובייצ'יק.

"הרב סולובייצ'יק זצ"ל, היווה מיוזג נדיר של גאון בתורה בשיטת בריסק, צור מחצובתו והוגה דעות בקנה מידה עולמי של תורה עם דרך ארץ מהווים כסיס לאישיותו התורנית.